

Н.І. Трішкіна, канд. екон. наук, доц. (*ХТЕК КНТЕУ, Хмельницький*)

ІННОВАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПОЗИТИВНИХ ЗМІН СИСТЕМИ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується відходом від тоталітарної уніфікації і стандартизації педагогічного процесу, інтенсивним переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці навчання і виховання. Інтенсивне реформування освіти в Україні вимагає наполегливих пошуків трансформування освітнього процесу на гуманістичних засадах. Одним із виявів такого трансформування є інноваційні педагогічні технології, що передбачають якісно нові перетворення як педагогічного процесу в цілому, так і його складових, і сприяють істотному підвищенню його ефективності.

Інновація як поняття – віддзеркалює у вигляді сталого зрілу суть якісно нової зміни. Інновація як соціально-педагогічне явище, що взяте в динаміці, становить цілісний процес якісно нового перетворення всієї педагогічної системи або окремих її елементів.

Інноваційні процеси складаються з декількох етапів. Одні автори (М. Бургін) вважають, що етапів повинно бути п'ять:

- 1 Розробка нововведення.
- 2 Вивчення створеного: оцінювання експертами, експериментальна дослідна перевірка, науково-педагогічна експертиза.
- 3 Доробка фахівцями.
- 4 Втілення в практику (наприклад, у діяльність педагога або керівника освітнього закладу): теоретичне вивчення нового, його практичне засвоєння викладачами, організаторами народної освіти.
- 5 Подальший розвиток інновації.

Інші (В.Ф. Живодьор, О.Г. Козлова, М.В. Свириденко) зазначають, що нині в науковій літературі склалася схема поділу інноваційного процесу на такі етапи:

1. Етап зародження нової ідеї або виникнення нової концепції нововведення, умовно його можна назвати етапом відкриття, який є, як правило, результатом фундаментальних і прикладних наукових досліджень.
2. Етап винаходу, тобто створення нововведення, втіленого в деякий об'єкт, матеріальний чи духовний проєкт-зразок.

3. Етап реалізації нововведення (швидке зростання), на якому відбувається практичне застосування отриманого нововведення, його доопрацювання. Завершується цей етап отриманням стійкого ефекту від нововведення. Після цього починається самостійне існування нововведення, процес реалізації вступає до наступної стадії, яка може відбуватися, за думкою вчених, лише за умови сприйнятливості до нововведення, й тоді починається фаза його використання.

4. Етап розповсюдження нововведень (зрілість) полягає в його широкому впровадженні, дифузії нововведення в новій галузі.

5. Етап насичення в конкретній галузі, коли власне нововведення перестає бути таким, втрачаючи свою новизну. Завершується цей етап появою ефективною альтернативи або заміною цього нововведення найефективнішим.

6. Етап спаду (занепад) скорочення масштабів застосування нововведення, пов'язаний з його заміною.

Але нам здається що розглянута лінійна структура послідовно змінюваних один за одним етапів інноваційного процесу становить собою спрощену схему його розгортання. Іноді інноваційний процес може не мати того чи іншого етапу або етапів, хоча в цілому нерозривність вищезазначених етапів підтверджується педагогічною практикою.

Освітні нововведення (новоутворення, новації) є продуктами інноваційної діяльності, які за мету мають позитивно змінити як систему освіти взагалі, так і компоненти зокрема, але для впровадження їх треба дотримуватись соціально-педагогічних, організаційно-педагогічних і психолого-педагогічних умов. Все це, в свою чергу, вимагає нових підходів до підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів для освітніх закладів.

Процес навчання педагогічних кадрів та підвищення кваліфікації має бути зорієнтований на психолого-педагогічну підготовку випускників до роботи в нових соціально-економічних умовах. Педагогічний процес у закладах освіти має передбачати підготовку фахівця до того, щоб він постійно навчався, розвиваючи розумові здібності, професіоналізм і світогляд. У нових соціально-економічних умовах зростає значення розвитку здатності до самостійного прийняття необхідних рішень і формування якостей, потрібних для розумової й особистої участі у трудовому процесі в колективі, у житті суспільства, а також вміння критично оцінювати результати своєї діяльності, гнучко вносити необхідні корективи, за потреби перенавчатись, оволодівати іншою професією.